

Voortgangsrapportage gebiedsprogramma Hoeksche Waard voor de stuurgroep gebiedsprogramma Hoeksche Waard

27 oktober 2017

Inleiding

De Hoeksche Waard zal de komende 15 jaar een demografische transformatie ondergaan, die bestaat uit 3 onderdelen:

1. Dalende bevolkingsomvang vanaf 2022/dalend aantal huishoudens
2. Stijgend percentage 55+ huishoudens (van 50% naar 63% in 2030) en verdubbeling van 75+ huishoudens (tot een kwart in 2030)
3. Daling van de huishoudens onder 55 met 19%

Deze demografische ontwikkelingen bedreigen de sociaal economische vitaliteit van de Hoeksche Waard. Daarom hebben partijen uit de Hoeksche Waard en de provincie de handen ineen geslagen om de gevolgen van de demografische ontwikkelingen zoveel mogelijk te dempen en de sociaal-economische vitaliteit van het gebied te behouden en waar mogelijk te versterken.

Hiertoe hebben we een gebiedsprogramma opgesteld: "De Hoeksche Waard werkt, de voedingsbodem voor de Randstad" (vastgesteld in juni 2017 in GS). Hoofddoelstelling van dit programma is het versterken/behouden van de sociaal-economische vitaliteit van het gebied.

Het programma behelst 5 actielijnen (energie, natuur & recreatie, landbouw, bereikbaarheid en demografie). We werken samen om binnen de 5 actielijnen te komen tot regionale inhoudelijke programma's zodat alle kansen en synergiemogelijkheden optimaal benut worden. We trachten gezamenlijke opgaven en kansen met een versnelling en verbreding tot uitvoering te brengen met als doel een positieve bijdrage te leveren aan de vitaliteit en versterking van de economische ontwikkeling van de regio en daarmee werkgelegenheid, de omgevingskwaliteit en het welzijn van de inwoners van de Hoeksche Waard.

Hierna volgt voor iedere actielijn de stand van zaken met de belangrijkste ontwikkelingen, kansen en knelpunten. In het gebiedsprogramma zijn niet alleen concrete projecten opgenomen maar ook ontwikkelopgaven die uiteindelijk moeten leiden tot concrete resultaten. Hiervoor is het nodig om te investeren in verkenningen en proces.

Voortgang actielijn: Duurzame Landbouw

Doel: Een (inter)nationale koploper in het toepassen van innovatieve technieken en werkwijzen (data gebruik, duurzaamheid, energie, precisielandbouw, bio-based processen, biodiversiteit).

De Hoeksche Waard kenmerkt zich door een sterke, innovatieve landbouwsector. Veel innovaties op het gebied van landbouw, functionele agrobiodiversiteit en agrarisch natuurbeheer zijn doorontwikkeld in de Hoeksche Waard. De regio heeft ook al jaren een nauwe samenwerking met de universiteit van Wageningen (WUR). Hierdoor is veel kennis en kunde aanwezig. De regio Hoeksche Waard heeft daarmee alle sleutels in handen om zowel nationaal als internationaal een voorbeeld te zijn als koploper van een duurzame en innovatieve landbouw.

De Hoeksche Waard is bij uitstek geschikt om te komen tot een duurzame voedselstrategie met korte ketens. Een Food Lab, een kennis- en ontmoetingsplatform over voeding en voedselproductie kan hier een toonbeeld van zijn. Een plek met stakeholders die expertise hebben rond de duurzame landbouw. Zij faciliteren de ontwikkeling en implementatie van een duurzaam, flexibel, effectief en efficiënt stedelijk voedselsysteem. Een Food Lab dat de Hoeksche Waard economisch een stimulans geeft, de Hoeksche Waard meer dan nu op de kaart zet en waar duurzaamheid voorop staat.

Opgaven:

1) Uitvoering van een pilot regeneratieve landbouw in de Hoeksche Waard

Regeneratieve landbouw maakt gebruik van de natuurlijke neigingen van ecosystemen om te herstellen nadat ze zijn verstoord. De kenmerken zijn: gesloten cycli van nutriënten (dat betekent dat er geen of weinig grondstoffen worden verspild). Meer biodiversiteit, meer planten en gewassen die meerjarig zijn en minder afhankelijk van b.v. kunstmest. Aan deze pilot zijn ook een aantal innovatieve ontwikkelingen gekoppeld op het gebied van droogtechniek, bodem-leven en bodemvruchtbaarheid. Door regeneratieve landbouw toe te passen op landbouwgronden kan een groot deel van de CO₂-uitstoot worden opgenomen in de gewassen en opgeslagen in de bodem. Dit kan door de bodem zo weinig mogelijk onbegroeid te laten en het minder of helemaal niet omploegen.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: Gedeputeerde Han Weber
Hoeksche Waard: portefeuillehouder landbouw, wethouder Paul Boogaard
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
-Concept projectplan CO ₂ is opgesteld door initiatiefnemer, Klompe Beheer. Dit plan is in samenwerking met de WUR opgesteld.
-Bij een agrarische ondernemer wordt binnenkort een condens drooginstallatie geïnstalleerd. Daarbij wordt de warmte die vrijkomt bij het koelen van de aardappelen gebruikt om de uien te verwarmen en dus te drogen. De conventionele manier van uien drogen is door gebruik te maken van gaskachels en dus een fossiele energiebron. Deze condens droogtechniek is op deze schaal nog niet eerder toegepast en er bestaat veel belangstelling voor.
Successen:
-Vanuit sterk samenwerkingsverband (Veldleeuwierik, een kennisplatform van telers en partners) worden nieuwe initiatieven en technieken ontwikkeld.
Aandachtspunten
IJkpunten
-Start pilot begin 2018
-Presentatie lopende monitoring proefpercelen vanuit eerdere pilot "De Hoeksche Boer maakt het Waard"

2) Foodlab

De Hoeksche Waard (aangevuld met opleidings-/educatieorganisaties) wil de handen ineen slaan om een centrale locatie te realiseren waarbij alle aspecten van voeding aan bod komt. Dit moet het zgn "Foodlab" worden. Van het pure landbouwproduct in de agrosector tot de verwerking in de voedselindustrie tot eindproduct. Een belevingscentrum waar maken, proeven, ruiken, voelen, educatie en bekijken bij elkaar wordt gebracht. Het belevingscentrum is gericht op de consument. Educatie en beleving staat hier centraal.

Bestuurlijke trekkers:

Provincie: gedeputeerde Han Weber

Hoeksche Waard: portefeuillehouder landbouw, wethouder Paul Boogaard

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:

- Diverse oriënterende gesprekken hebben plaatsgevonden.
- Door publiciteit zijn veel reacties van externe partijen binnengekomen
- Gesprekken met ministeries en MRDH staan ingepland
- Belangrijk thema bij bijeenkomst Groene Cirkel op 17 november

Successen:

- Er is draagvlak bij vele partijen o.a. LTO en Rabobank

Aandachtspunten:

- Vraag is of er toegewerkt kan worden naar een concept wat een voldoende schaalniveau met zich meebrengt.
- Koppel kansen met recreatie
- Verbinden initiatieven met groene cirkel

IJKpunten

- Uitkomsten lopende verkenning naar schaalgrootte Foodlab.
- Uiteindelijk op te stellen businesscase is belangrijk moment rondom haalbaarheid/realisatie

3) Groene cirkel, netwerk innovatieve en duurzame landbouw

Groene cirkel dient als een platform voor bedrijven, ondernemers en kennisinstellingen in de regio. Door het verbinden van de partijen worden de duurzaamheidsambities van de provincie versneld en worden er unieke projecten van wereldklasse ontwikkeld. Het gaat dus niet alleen om afvalstoffen maar brede duurzame ambities.

Bestuurlijke trekkers:

Provincie: gedeputeerde Han Weber

Hoeksche Waard: portefeuillehouder landbouw, wethouder Paul Boogaard

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:

- Voorbereidende gesprekken gevoerd met Rabobank, Agrariërs, PZH en SOHW
- 17 november eerste grote bijeenkomst met ondernemers, onderwijs en overheid

Successen:

- Gezamenlijke aanvraag i.h.k.v. POP3 gedaan

Aandachtspunten:

- Betrekken onderwijs

IJKpunten

- Of er concrete afspraken gemaakt gaan worden na de bijeenkomst van 17 november op de thema's energie, duurzaamheid, korte ketens, afzetmarkten, profilering agrarische sector.
- Is er na de 17^e voldoende draagvlak om samen, vanuit de groene cirkel initiatieven verder te brengen dan kan er naar een uitvoeringsprogramma toegewerkt worden.

Voortgang actielijn: Energie

Doel:

Actieve sturing op programma's en projecten die bijdragen aan de gezamenlijke doelstelling om in 2040 een energie-neutrale Hoeksche Waard te bereiken. De Hoeksche Waard heeft een energievisie opgesteld met een uitvoeringsprogramma. De focus van het programma ligt op energiebesparing en energieopwekking. Voor het thema energie zijn de opgaven uit het uitvoeringsprogramma opgenomen waar betrokkenheid van de provincie gewenst is om de gestelde doelen te halen.

Opgaven:

1) De impact van de energietransitie

De Hoeksche Waard en de provincie hebben de ambitie voor de Hoeksche Waard om in 2040 energie-neutraal te zijn. Forse maatregelen voor andere opwekking van energie en energiebesparing zijn noodzakelijk. Daarbij moeten keuzes gemaakt worden. Deze worden door partijen gezamenlijk in beeld gebracht. Productie, distributie en opslag van duurzame energie hebben hun invloed op de ruimte door hun verschijningsvorm en de fysieke plek die ze innemen. Er wordt onderzocht wat de ruimtelijke impact is. Door middel van ateliers worden ruimtelijke scenario's in kaart gebracht. Er wordt toegewerkt naar één voorkeursscenario dat bestuurlijk wordt voorgelegd. Energietransitie vraagt procesmatig om een zorgvuldige aanpak. Alle relevante partijen, waaronder ook bestuurders en volksvertegenwoordigers en bevolking, worden daarom vanaf het begin bij het proces betrokken met als doel om draagvlak te creëren en hun betrokkenheid te vergroten.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: Gedeputeerde Han Weber
Hoeksche Waard: portefeuillehouder energie, wethouder Gerard den Boer
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
-Opracht verleend aan BVR om inzichtelijk te maken wat het betekent voor het landschap als de Hoeksche Waard in 2040 energie-neutraal is
-Provincie en Hoeksche Waard hebben besloten om 3 ateliers te organiseren met bewoners, maatschappelijk middenveld en overheden in de Hoeksche Waard om te komen tot scenario's om tot een energieneutrale regio te komen. Eerste atelier is eind oktober. Resultaat van de ateliers leidt tot een of meer scenario's medio 2018.
Successen:
-Inzicht verkregen in het energieverbruik in de Hoeksche Waard nu en de vraag aan energie in 2040, waarbij rekening gehouden is met geplande projecten op gebied van duurzaamheid. Duidelijk is wat de opgave is om in 2040 energieneutraal te zijn. (Om energieneutraal te worden in 2040 moeten er nog 26 windturbines geplaatst worden en ca. 100 ha zonneweide).
Aandachtspunten:
-
Ijpunten
-Voorkeursscenario n.a.v. de ateliers over de ruimtelijke analyse: maart 2018

2) Faciliteren lokale initiatieven (bottom-up) op gebied van wind en zon

Provincie en het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW) willen bottom-up initiatieven die een bijdrage leveren aan de ambitie om in 2040 energie-neutraal te zijn, faciliteren door partijen in een vroeg stadium bij elkaar te brengen en draagvlak te creëren.

Herontwikkeling terrein Suiker Unie

Het initiatief van de Suikerunie in Puttershoek richt zich op de aangrenzende vloeivelden en deze locatie is mogelijk volgens de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) van de provincie. Er is ruimte op de zuidelijke kant van de vloeivelden voor ongeveer 25 ha bruto en ongeveer 20 ha netto.

Het streven is om de aanvraag af te ronden voor de eerste SDE subsidieronde van 2018.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Han Weber Hoeksche Waard: portefeuillehouder energie, wethouder Henk van Etten
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Op het Suikerunieterrein komt een gebiedsontwikkeling met een bedrijventerrein en een zonneweide van 20 ha. Voor het bedrijventerrein is een ontheffing aangevraagd bij de provincie. Deze komt 25 oktober in de commissie Ruimte en Leefomgeving. Als de ontheffing verleend wordt, kan de omgevingsvergunning aangevraagd worden door de gemeente. De subsidie stimulering duurzame energieproductie (SDE) wordt dan in maart 2018 aangevraagd. -Er is een informatiebijeenkomst geweest voor de bewoners. Er blijkt draagvlak voor de ontwikkeling.
Successen: -
Aandachtspunten: -
Ijkkpunten -Verlenen omgevingsvergunning gemeente: maart 2018 -Aanvragen SDE subsidie maart 2018; indien subsidie verleend wordt, wordt in april gestart met de aanleg

Aardappelhandel Kleinjan

Een van de initiatieven betreft de ontwikkeling van een zonneweide bij aardappelhandel Kleinjan in Goudswaard. Het initiatief van Kleinjan is strijdig met het provinciaal beleid maar draagt bij aan het energie doel om in 2040 energie neutraal te zijn. Daarom is het als experiment opgenomen.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Han Weber Hoeksche Waard: portefeuillehouder energie, wethouder Gerard den Boer
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Het initiatief heeft de status van experiment gekregen bij de provincie. Unisun, de partij die de zonnepanelen zou plaatsen, kreeg de businesscase niet rond. Er is daarom een nieuwe partij die verkent of een zonnenveld op deze locatie rendabel kan zijn.
Successen:
Aandachtspunten: .Het is nog maar de vraag of het gaat lukken om de businesscase rond te krijgen
Ijkkpunten SDE subsidie-aanvraag maart 2018; indien de subsidie verleend wordt, kan april gestart worden met de uitvoering Verlenen omgevingsvergunning gemeente maart 2018

Zonneweide in Polder Buitenzomerlanden in de gemeente Binnenmaas

Naast Kleinjan is er een tweede initiatief in de gemeente Binnenmaas. Het gaat om een locatie in Polder Buitenzomerlanden van 30 ha waar een energielandschap ontwikkeld zou kunnen worden met windmolens in combinatie met een zonneweide.

In de jaren zestig is deze locatie opgehoogd met vervuild slib en het is daardoor niet de beste landbouwgrond. Grondeigenaar is ASR.,

<p>Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Han Weber   Hoeksche Waard: portefeuillehouder energie, wethouder Leon van Noord</p>
<p>Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Er is een eerste verkennend gesprek geweest met ASR en Unisun</p>
<p>Successen:</p>
<p>Aandachtspunten: -Het gaat in deze fase slechts om een verkenning naar de mogelijke kansen</p>
<p>Ijkkpunten   Resultaten verkenning eerste kwartaal 2018</p>

Locaties restruimten:

Er is een initiatief van 4ha om een kleine zonneweide aan te leggen op een 'restruimte'. Er is binnen de provincie geen duidelijke definitie van een restruimte. Per initiatief wordt een afweging gemaakt

<p>Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Han Weber   Hoeksche Waard: portefeuillehouder energie, wethouder Gerard den Boer</p>
<p>Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Er is door gemeente Korendijk een locatie voorgedragen die valt onder de noemer 'restruimte'. Het gaat om een locatie aan de dorpsrand. In de actualisatie van de VRM wordt voorgesteld aan GS om kleine zonneweiden aan een stads/dorpsrand mogelijk te maken. Als GS een standpunt hebben ingenomen over het ontwerp (waarschijnlijk begin november), ontstaat er een zwaarderwegende reden om af te wijken van het huidige beleid. Dit betekent dat de zonneweide na november gerealiseerd kan worden.</p>
<p>Successen: -</p>
<p>Aandachtspunten: -</p>
<p>Ijkkpunten   -Besluit GS over nieuwe voorstel zonnepanelen aan rand BSD: november 2017   -Omgevingsvergunning gemeenten begin 2018</p>

Voorstel voor nieuw project

Asbest eraf, zonnepanelen erop

De provincie heeft subsidie voor zonnepanelen op daken van bedrijven en boerenbedrijven waar nog asbest op het dak ligt. Het asbest moet eraf voor 2024. Doel is om de bedrijven en agrariers bewust te maken van de kansen voor zonnepanelen op de daken.

De subsidieregeling is verbreed van alleen agrariërs naar bedrijven. De aanvrager moet minimaal 40 kWp aan zonnepanelen plaatsen en kan hiervoor € 80,- per kilowattpiek (kWp) ontvangen met een maximum van € 100.000,- per adres. In totaal is € 850.000,- beschikbaar. (kWp is het vermogen van een PV installatie. Dit is het vermogen dat de panelen onder standaard condities genereren).

De provinciale regeling sluit aan bij de stimuleringsregeling van het ministerie van I&M waarbij de aanvrager € 4,50 per m2 krijgt voor het verwijderen van asbest. Deze regeling eindigt in 2019.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Han Weber Hoeksche Waard: portefeuillehouder energie, wethouder Gerard den Boer
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Er is overleg geweest met de portefeuillehouder energie en afgesproken dat er twee bijeenkomsten worden gepland om belangstellenden te informeren over de mogelijkheden die de subsidieregeling biedt. Een bijeenkomst voor bedrijven en een voor agrariërs.
Successen: -Er zijn contacten met aardappelteler Goud om 2500 m2 asbest van de daken af te halen en deze te vervangen door zonnepanelen.
Aandachtspunten: -
Ijkkpunten Resultaten ophalen van de twee bijeenkomsten Besluit van aardappelteler Goud of hij inderdaad gaat investeren in zonnepanelen.

3) Postcoderoos

Met het postcoderoos-project krijgen lokale bewoners de mogelijkheid gezamenlijk in een coöperatie van eigenaren te investeren in duurzame energie. In ruil hiervoor krijgen deelnemers korting op de energienota. (kwijschelding energiebelasting eerste 15 jaar).

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Han Weber Hoeksche Waard: portefeuillehouder energie, wethouder Gerard den Boer en Piet van Leenen
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Er is een subsidie-aanvraag binnengekomen bij de provincie om een kwartiermaker aan te trekken die de postcoderoos verder gaat uitrollen
Successen: -Er zijn twee locaties die mee willen doen: wooncomplex Oude Beijerland (400 panelen) en verenigingsgebouw Crecendo in Zuid-Beijerland.
Aandachtspunten: -
Ijkkpunten Op wooncomplex in Oud-Beijerland worden 400 panelen geplaatst voor de zomer 2018. Hiervan zijn 300 panelen bestemd voor de postcoderoos en 100 panelen voor eigen gebruik.

Voortgang actielijn: Mobiliteit

Doel:

Verbeteren van de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard op gebied van verschillende modaliteiten wat bijdraagt aan een positief sociaal-economisch effect voor de Hoeksche Waard.

De bereikbaarheid wordt verbeterd door het optimaliseren en het beter benutten van de bestaande infrastructuur en aanleggen van nieuwe infrastructuur. Bij het programma bereikbaarheid speelt mee dat de Heinenoordtunnel medio 2020-2022 gerenoveerd wordt, waarbij de tunnel voor langere periode (deels) wordt afgesloten. Voor de onderstaande opgaven is het belangrijk met Rijkswaterstaat op te trekken en voor te sorteren op de aanstaande renovatie.

Opgaven

1) Capaciteit A29 in relatie tot de corridor Rotterdam-Antwerpen

We zetten in op het versterken van de Corridor Rotterdam-Antwerpen. Daarvoor start de provincie Zuid-Holland met onder andere de provincies Zeeland en Noord-Brabant en VNO-NCW West een MIRT-onderzoek voor de hele corridor. In het Bestuurlijk Overleg MIRT is afgesproken dat ook het ministerie van I&M hieraan meewerkt. De Hoeksche Waard stelt hierbij een goede doorstroming op de A29 centraal. Als ontwikkelrichting denkt de Hoeksche Waard aan een mogelijke verbreding van de A29 en een hernieuwd onderzoek naar de A4 Zuid, als onderdeel van de corridor Rotterdam – Antwerpen, met een passende ontsluiting voor de Hoeksche Waard.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Floor Vermeulen Hoeksche Waard: portefeuillehouder mobiliteit, wethouder Harry Van Waveren
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Publieke en private externe partijen zijn betrokken en gecommitteerd. -Op 23 oktober heeft er een bestuurlijke conferentie plaatsgevonden
Successen: -
Aandachtspunten: -

2) Doorontwikkeling vorkenstructuur

In het kader van het onderzoek naar de corridor Rotterdam – Antwerpen is een onderzoek naar de vorkenstructuur gestart. We voeren gezamenlijk een effectenstudie uit naar de doorontwikkeling van de vorkenstructuur. Het betreft de Noord-Zuid verbindingen, capaciteit N217, de rondweg Klaaswaal en een aantal kleinere maatregelen in het gebied. De studie moet uitsluitsel geven over nut en noodzaak van de maatregelen en de effecten op de bereikbaarheid en ontsluiting van het gebied en de verbetering van de verkeersveiligheid. Aansluitend wordt een gezamenlijke vervolgaanpak richting de realisatie opgesteld. Het is mogelijk om bij de doorontwikkeling van de vorkenstructuur koppelingen te maken met de voorgenomen woningbouwopgave in de Hoekse Waard met de renovatie van de Heinenoordtunnel.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Floor Vermeulen Hoeksche Waard: portefeuillehouder mobiliteit, wethouder Harry Van Waveren
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -M.b.v. een verkeersmodel wordt gerekend aan 5 onderdelen van de Vorkenstructuur --Voor het eind van het jaar is de gehele verkenning afgerond. -Er wordt m.b.v. een gevoeligheidsanalyse doorgerekend wat het betekent als er extra woningen gebouwd worden - Er wordt een kwalitatieve inschatting gemaakt van de effecten van een doorgetrokken A4 in het gebied
Successen: -
Aandachtspunten: -Model is vertraagd, er is een alternatieve oplossing gemaakt, welke wordt gedragen door alle partijen,
Ijkkpunten Afronding verkenning vorkenstructuur: november 2017 Voorstel plan van aanpak n.a.v. de resultaten verkenning: begin 2018

3) Verbeteren openbaar vervoer

We onderzoeken een Randstad-net (R-net) verbinding richting Oud-Beijerland en de verdere verbetering van (hoogwaardig) openbaar vervoer binnen de Hoeksche Waard. Hierbij wordt het grof- en fijnmazige OV netwerk goed op elkaar afgestemd. Ook de overstappunten van OV naar fiets of auto komen hierbij aan bod.

Daarnaast is er een onderzoek gestart naar HOV(Hoogwaardig openbaarvervoer) tussen Rotterdam, via Oud-Beijerland en Binnenmaas naar Dordrecht via N217 Binnenmaas.

Ook is er een onderzoek gestart naar het gebruik van de busbaan langs de N217 voor vrachtverkeer.

<p>Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Floor Vermeulen   Hoeksche Waard: portefeuillehouder mobiliteit, wethouder Harry Van Waveren</p>
<p>Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:</p> <p><i>R-net</i>   -Voor de mogelijke uitrol van R-net op de corridor R'dam – Oud-Beijerland is een stakeholdersanalyse uitgevoerd. Hiermee is inzicht gecreëerd in de mate van invloed van alle stakeholders en hun belangen.   -Het onderzoek naar de mogelijkheden voor meervoudig gebruik van de busbaan langs de N217 is opgestart. Tegelijk is gestart met het in beeld brengen van de extra behoefte aan fietsenstallingscapaciteit bij de haltes langs de bestaande R-net corridor R'dam – Dirksland.</p> <p>Overig HOV   Er is opdracht gegeven voor een verkenning naar een busverbinding Rotterdam – Dordrecht via Oud-Beijerland en Binnenmaas.</p>
<p>Successen: -De corridor Rotterdam-Oud-Beijerland is opgenomen in het R-netprogramma</p>
<p>Aandachtspunten: -</p>
<p>Ijkkunten   Resultaten verkenning busverbinding Rotterdam – Dordrecht via Hoeksche Waard: maart 2018   Vervolgaanpak busverbinding: april 2018   R-net: OV-game (maatregelen) begin 2018   Rijden R-net medio 2019   Gebruik busbaan voor vrachtverkeer N217: Afronden onderzoek en mogelijke conclusies december 2017.</p>

4) Optimaliseren fietspaden Hoeksche Waard

We actualiseren en prioriteren het fietspadenplan Hoeksche Waard, waarbij de veiligheid van de fietser centraal staat. Aan de hand van deze prioritering doen we concrete voorstellen voor realisatie van de ontbrekende fietspaden uit het regionale fietspadenplan. We zetten o.a. in op het realiseren van de 'Hollandse banen' tussen de MRDH-regio en de Hoeksche Waard. Het fietspadenplan wordt in 2020 aangeboden aan de provincie.

<p>Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Floor Vermeulen   Hoeksche Waard: portefeuillehouder mobiliteit, wethouder Wilko van Tilborg</p>
<p>Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:</p> <p>-De SOHW heeft initiatief genomen om samen met de gemeenten een overzicht te maken van de ontbrekende schakels in het fietswegennet en van de knelpunten in de fietsverbindingen. Het gaat in totaal om 60 km fietspaden.   -Ter voorbereiding van het fietspadenplan 2020 is een prioritering aangebracht en is een bureau ingehuurd om GIS kaarten te maken.   -De gemeente Strijen heeft namens 4 gemeenten in de Hoeksche Waard een aanvraag ingediend bij de provincie voor de fietsverbinding Strijen – Oud-Beijerland, om in aanmerking te komen voor eventuele</p>

vrijval binnen het Uitvoeringsprogramma Fiets. Deze verbinding kost 2,2 mln. Door de gemeente Strijen is hiervoor 1,1 mln gereserveerd.

-Voor de Hollandse Baan Nissewaard – Tiengemeenten is een eerste overleg georganiseerd op 11 oktober.

-Met het Waterschap Hollandse Delta wordt gekeken naar de realisatie van het fietspad Korteweg. Of dit tot snelle realisatie leidt is nog de vraag omdat alle gronden nog moeten worden verworven en het hier meerdere eigenaren betreft.

Successen:

-

Aandachtspunten:

-

Ijcpunt

- Duidelijkheid financiering fietspad Korteweg: eind 2017

- Duidelijkheid vrijval fiets t.b.v. fietspad Strijen-Oud-Beijerland: eind 2017

-Vaststellen fietsplan juni/juli 2018

5) Hospitality service Hoeksche Waard

Gezamenlijk met Rijkswaterstaat en de ondernemers voeren we een verkenning uit naar het realiseren van een Hospitality service nabij de A29 (in combinatie met vrachtwagen-parkeren, verblijfs- en restaurantfunctie). Vrachtwagens parkeren nu op de parkeerplaatsen langs de snelweg, op de opritten en op parkeerplaatsen in de dorpen. Dit is een ongewenste situatie.

Bestuurlijke trekkers:

Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra

Hoeksche Waard: portefeuillehouder mobiliteit, wethouder Leon van Noort

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:

- De Ondernemersvereniging Hoeksche Waard (OHW) heeft opdracht gegeven voor een quick scan om het probleem en mogelijke oplossingen in beeld te brengen.

Successen:

-

Aandachtspunten:

-Er moet een geschikte locatie gevonden worden voor een hospitality service.

-Betrekken andere regio's en mogelijk het Havenbedrijf

Ijcpunten

-Resultaten quick scan: januari/februari 2018

-Vervolgaanpak maart 2018

Extra:

De P&R nabij het busstation Heinenoord is opgepakt door de provincie. Omdat dit traject al loopt wordt de P&R niet als opgave opgenomen in dit gebiedsprogramma. Wel wordt de voortgang in de stuurgroep besproken. Voor Heinenoord geldt dat het bestemmingsplan ter inzage gelegen heeft en dat nu de zienswijzen worden beantwoord. Voor Numansdorp geldt dat het definitief ontwerp opgesteld wordt. Aanleg zal mogelijk in de zomer van 2018 plaats vinden.

Voortgang actielijn: Natuur en recreatie

Doel: het versterken van zowel natuur, recreatie alsook toeristische mogelijkheden in de Hoeksche Waard.

De Hoeksche Waard ligt op steenworp afstand van de regio Rotterdam en maakt deel uit van het Nationaal Park van wereldklasse NL Delta Haringvliet-Biesbosch. Hiermee heeft de Hoeksche Waard alles in huis om hét natuur- en recreatiegebied te worden voor zowel bewoners van de Hoeksche Waard als bewoners uit de regio Rotterdam die voor kortere of langere tijd de drukte van de stad willen ontvluchten.

Middels een mix van ontwikkeling van natuur en (agrarisch) landschap in combinatie met onder meer verblijfsrecreatie (economische vitaliteit) willen we dit doel bereiken. Het beter bereikbaar en beleefbaar maken, is hier onderdeel van. Dit wordt als een ontwikkelopgave door partijen opgepakt.

Gebiedsprogramma Hoeksche Waard en de landschapstafel Haringvliet versterken elkaar op onderstaande opgaven.

Opgaven:

1) Numansdorp rond Fort Buitensluis/Molenpolder

Het gebied Fort Buitensluis/Molenpolder verbindt het land met het water en heeft volop kansen om uit te groeien tot een locatie van cultuur-historische, landschappelijke en recreatieve waarde.

<p>Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Han Weber   Hoeksche Waard: portefeuillehouder natuur en recreatie, wethouder Hans Flieringa</p>
<p>Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Onderhandelingen gestart over overdracht eigendom Fort Buitensluis tussen RVB en gemeente Cromstrijen;   -Gesprek over ontwikkelmogelijkheden Fort Buitensluis tussen provincie, gemeente en de Stichting Fort Buitensluis stichting;   -Aanbesteding revitalisering dorpshaven Numansdorp en kaden (uitvoering oktober 2017 – april 2018)</p>
<p>Successen: -Beschikbaar komen van middelen uit de landschapstafel Haringvliet voor aanlegvoorzieningen en wandelverbindingen bij Fort Buitensluis.</p>
<p>Aandachtspunten: -Raadsbesluit overdracht Fort Buitensluis   -Kansen voor het fort en dorpshaven om met regionale arrangementen aan te sluiten op samenwerkingen Landschapstafel Haringvliet, Waterpoort en NLDelta Biesbosch-Haringvliet;   -Aansluiting van fort en dorpshaven op verbindingen over water (pontjes en Waterbus);</p>
<p>IJKpunten   -Eigendom naar gemeente in november   -Overdracht Fort naar Stichting</p>

2) Spuimonding

Het Wereld Natuur Fonds, het Havenbedrijf Rotterdam, het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard en de gemeente Korendijk hebben op 17 mei 2016 een intentieverklaring getekend. Deze partijen spreken hiermee de intentie uit om invulling te geven aan verschillende projecten uit de Gebiedsagenda Hoeksche Waard West/Spuimonding. Deze Gebiedsagenda is tot stand gekomen met inwoners en organisaties uit het gebied. Het doel van de Gebiedsagenda is om de leefbaarheid in de Hoeksche Waard/Spuimonding te vergroten.

Voor de Hoeksche Waard West liggen plannen voor ontwikkelingen klaar. Deltanatuur wordt recreatief beleefbaar gemaakt en is daarmee een stimulans voor de lokale economie. Het gebied ontvangt wel recreanten (met name Tiengemetten), maar kan deze niet vasthouden omdat er bijvoorbeeld te weinig horecagelegenheden en verblijfsplekken zijn. Opgave is om, na een gedragen voorstel uit de regio, te

verkennen wat de mogelijkheden zijn voor verblijfsrecreatie gecombineerd met Deltanatuur, onder meer in de Leenheerenpolder, Piershil en de rest van Hoeksche Waard West zoals door partijen die deelnemen aan de gebiedsagenda Hoeksche Waard West is vastgelegd.

Onderdelen van de gebiedsagenda zijn:

Hitsertsekade

Opwaardering van het recreatieterrein De Hitsertse Kade met versterking van de faciliteiten voor horeca, oever- en waterrecreatie aan het Haringvliet. Het project geeft zowel een impuls aan de leefbaarheid van Zuid-Beijerland als dat het een onderdeel vormt van de recreatieve ambities uit de gebiedsagenda Hoeksche Waard West.

Deltapoort

Het verbinden van het stedelijk gebied met de recreatieve natuurgebieden net buiten de stad is een gezamenlijke ambitie. Tiengemeten is de poort naar het Nationaal Park van wereldklasse Biesbosch Haringvliet. Vanaf hier kan de Delta beleefd worden met de Deltapontjes en Waterbus. In de toekomst is de ambitie om het landschap van het westen van de Hoeksche Waard beter te ontsluiten.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: gedeputeerde Han Weber
Hoeksche Waard: portefeuillehouder natuur en recreatie, wethouder Paul Boogaard
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
Hitsertsekade
- Eind 2017 volgt de ondertekening van een intentieverklaring door grondeigenaar, ontwikkelaar en de gemeente Korendijk, waarna de partijen starten met de realisatie van het project;
- In de extra impuls gebiedsgericht economisch werken is een bijdrage opgenomen om recreatieve bereikbaarheid van de Hitsertse kade te bevorderen.
Deltapoort
-Over het onderdeel Deltapoort wordt met partijen nagedacht over een oplossing voor het parkeer- en bereikbaarheidsprobleem van Tiengemeten. Natuurmonumenten heeft hiervoor een subsidie van de provincie ontvangen voor uitbreiding van de parkeer capaciteit, een buitendijkse tijdelijke ontsluitingsweg en aanlegsteigers. Mogelijke kans vorm het alternatief van een integrale oplossing waarin parkeren, bereikbaarheid, verblijfsrecreatie en krekherstel van Piershilse Gat samenkomen nu een ontwikkelaar daar ideeën voor heeft binnen het Bos van Los. Ook is er een relatie met de ambitie voor de Hollandse Baan Nissewaard – Tiengemeenten die bij het onderdeel fiets van mobiliteit is benoemd.
Swaneblake
-In verband met de voorgenomen plaatsing van windmolens tussen Piershil en Nieuw-Beijerland, is de initiatiefnemer van Swaneblake voor recreatiewoningen bij Piershil Swaneblake op zoek naar een andere locatie. Inmiddels heeft zich een nieuwe projectontwikkelaar gemeld voor gebiedsontwikkeling met woningbouw bij Piershil.
Successen:
-Gerealiseerd is een aanpassing van de haven bij de zorgboerderij op Tiengemeten.
- Rondom de Leenheerenpolder heeft een integraal proces plaatsgevonden waarin natuur, recreatie, leefbaarheid en economie een plek hebben gekregen.
- Gestart is met een integraal proces rondom de ontsluiting van Tiengemeten, de ontwikkeling van het Bos van Los en de kreekontwikkeling van het Piershilse Gat.
Aandachtspunten:
-Betrekken bewoners bij de ontwikkelmogelijkheden en oplossingsrichtingen rond Nieuwendijk.

-Doorlooptijd middelen extra impuls gebiedsgericht economisch werken

IJKpunten

Uitkomst gesprek met bewoners Nieuwendijk

Uitkomst financiële haalbaarheid

3) Noordrand Hoeksche Waard: Polder De Buitenzomerlanden

Opgave is om voor dag- en verblijfsrecreatie de mogelijkheden te verkennen. Verblijfsrecreatie kan meerwaarde hebben als het aanvullend is op dat wat er al is in de omgeving en aansluit bij de vraag uit de regio Rotterdam.

Bestuurlijke trekkers:

Provincie: gedeputeerde Han Weber

Hoeksche Waard: wethouder Henk Van Etten

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode

Er zijn windmolens in de Buitenzomerlanden beoogd. Hierdoor is het voor ontwikkelaars onzeker hoe het landschap eruit komt te zien en wordt deze ontwikkeling afgewacht voordat verder gegaan wordt met de recreatieve ontwikkeling.

-

Successen:

-

Aandachtspunten:

-Zodra besluitvorming en plaatsing van windmolens zeker is worden plannen ter realisatie van recreatieve natuur opgesteld.

-Door een initiatiefnemer is verzocht deze locatie te mogen verkennen voor een zonneweide.

IJKpunten

4) Gebiedsontwikkeling Strijensas

Vanuit de gebiedsontwikkeling Strijensas wordt door gemeente Strijen, SOHW en ondernemers samengewerkt aan recreatieve arrangementen. De opgave is erop gericht om het gebied Strijensas aan de zuidrand van de Hoeksche Waard als onderdeel van de Delta te ontwikkelen tot een recreatief gebied voor de inwoners van Zuid-Holland. Verkend wordt welke potenties het gebied nog meer kan bieden om de aantrekkelijkheid te vergroten.

Bestuurlijke trekkers:

Provincie: gedeputeerde Han Weber

Hoeksche Waard: portefeuillehouder natuur en recreatie, wethouder Wilko van Tilborg

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:

- Concept 'Ontdek Strijensas' uitgewerkt door gemeente Strijen, SOHW en ondernemers.

- Vanuit de gebiedsontwikkeling Strijensas wordt door gemeente Strijen, SOHW en ondernemers samengewerkt aan recreatieve arrangementen m.b.t. veilige doorsteek vanuit haven geoptimaliseerd. Kano verbinding Strijensas – Strijen verbeterd. Bebording en route kaartje ontwikkeld.

- Havenkantoor Strijensas doorontwikkeld als infopunt/startpunt recreant.

- Samenwerking met horeca boven havenkantoor geïntensiveerd. Arrangementen ontwikkeld met verhuurders en horeca voor groepen.

- Deltapontje Strijensas –Moerdijk doorontwikkeld als infopunt Hoeksche Waard.

- Rondje pontje met Deltapontjes Strijensas – Moerdijk en Numansdorp – Willemstad ontwikkelt en gepromoot.
Successen:
-Arrangement Strijensas ‘Kano in de Hoeksche Waardse jungle’ succesvol deelnemer aan Stap uit je Stad van MRDH. Dit heeft veel bekendheid gebracht voor het gebied.
Aandachtspunten:
-
IJkpunten
Nieuw recreatief programma Strijensas/Oeverlanden voorjaar 2018

5) **Stad-land verbinding / routenetwerken**

Doel is het realiseren van een goede verbinding tussen stad en land. Hierbij zetten we in op uitbreiding van het fijnmazige netwerk van de Deltapontjes in relatie tot het netwerk van de waterbus. Hier wordt een relatie gelegd met de fietsroutes bij het onderdeel mobiliteit.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: gedeputeerde Han Weber Hoeksche Waard: portefeuillehouder natuur en recreatie, wethouder Paul Boogaard
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
-Inventarisatie ambities op fiets zijn gestart voor fietsplan HW daar worden Hollandse banen en pontverbindingen bij aangehaakt. -Verbinding Zwijndrecht-’s Gravendeel wordt onderzocht. -Er is een veldinventarisatie gedaan in Hoeksche Waard voor aansluiting nieuwe veerverbinding vanuit Nissewaard naar Goudswaard.
Successen:
-
Aandachtspunten:
-Het op korte termijn uitvoeren van onderzoek naar Deltapontjes in relatie tot waterbus en fietsnetwerk
IJkpunten
-Mogelijke samenwerkingsovereenkomst gemeenten Nissewaard en Korendijk over nieuw pontje

Voortgang actielijn: Demografie

Doel: Inzetten op het verbeteren van de (economische) vitaliteit van de sterk vergrijzende en ontgroenende Hoeksche Waard.

De vitaliteit wordt versterkt door gebruik te maken van de regionale specifieke potentie mede in relatie tot de strategische ligging nabij de zuidelijke Randstad.

Opgaven:

1) Opstellen economische agenda

Voor het verbeteren van de vitaliteit van de Hoeksche Waard is een krachtige economische agenda passend bij de HW noodzakelijk.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra Hoeksche Waard: waarnemend burgemeester Jan Waaijer
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
-Vanuit de Ondernemersvereniging wordt nagedacht over de oprichting van een Economic Board,
Successen:
-De Economische transitie-monitor is afgerond. Er is inzicht in de economische potenties en er zijn een aantal stuwende sectoren benoemd. Deze is besproken met een vertegenwoordiging van het bedrijfsleven.

Aandachtspunten:
- Ondernemersvereniging is bezig met een structuur en positionering verandering - Onderwijs is nagenoeg niet aangesloten mede vanwege ontbreken vervolgonderwijs - In economische transitie-monitor ontbreekt zorgsector, terwijl dit gezien de vergrijzing waarschijnlijk wel een grote sector zal worden inclusief bijbehorende werkgelegenheid.
IJKpunten
-Opstellen economische agenda eind 2017 -Opstellen plan van aanpak op basis van economische agenda: begin 2018

2) Opwaarderen digitale infrastructuur

Een optimale digitale infrastructuur is tegenwoordig net als water en energie een primaire levensbehoefte.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra Hoeksche waard: wethouder Paul Boogaard
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
-Aanbieder voor snel internet buitengebied is gevonden -Bijeenkomsten inwoners in oktober 2017 georganiseerd. -Snel internet is opgenomen in de extra impuls gebiedsgericht economisch werken van de provincie.
Successen:
-
Aandachtspunten:
-
IJKpunten:
-Vanaf begin 2018 uitrollen snel internet in buitengebied

3) Versterken regionale detailhandelsstructuur

Samen met de ondernemers opstellen en uitvoeren van een detailvisie met als doel de detailhandelsstructuur in de HW te versterken.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra Hoeksche waard: waarnemend burgemeester Jan Waaijer
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
- Er is een detailhandelsraad in oprichting. Deze bestaat uit een vertegenwoordiging van de detailhandel uit de diverse kernen. De detailhandelsraad heeft de totstandkoming van de visie actief begeleid. - BRO heeft een detailhandelsvisie opgesteld. - Deze is positief ontvangen in het raadsledenoverleg d.d. 27 september 2017.
Successen:
- De oprichting van een detailhandelsraad. - Een detailhandelsvisie dat draagvlak heeft bij ondernemers en bestuur.
Aandachtspunten:
- Positionering detailhandelsraad bij uitwerking.
IJKpunten:
- Vaststelling detailhandelsvisie in gemeenteraden: eind 2017 - Definitieve oprichting detailhandelsraad: eind 2017

4) Aanpak bestaande woningvoorraad

Het overkoepelende langetermijndoel van de publiekscampagne gericht op ouderen, is dat meer 55+ inwoners van de Hoeksche Waard in een levensloopbestendige woning wonen en tijdig de maatregelen nemen die nodig zijn om langer zelfstandig te kunnen wonen.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra Hoeksche Waard: portefeuillehouder wonen, wethouder Piet Van Leenen
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -In juli 2017 is voor het project een extern projectleider ingehuurd. -De nieuwe streefdatum voor de release van de campagne staat gepland op 1 november 2017.
Successen: -
Aandachtspunten: -
Ijkkpunten: Resultaten campagne levensloopbestendige woningen ouderen: medio 2018

5) Kerngericht werken gericht op ouderen

Zo lang mogelijk zelfstandig wonen en mee kunnen blijven doen in je eigen vertrouwde omgeving. Die omgeving, zowel sociaal als fysiek, moet zo zijn ingericht dat die zelfstandigheid geborgd kan worden. Met deze ambitie heeft de Hoeksche Waard in 2016 een eerste start gemaakt met het kerngericht werken. Via een kwartiermaker willen we dit kerngericht werken in 2017 verder brengen. Deze kwartiermaker moet de samenleving in alle kernen zichtbaar maken en de condities verkennen, initiëren, faciliteren en/of versterken waardoor kernen zelf voor leefbaarheid en vitaliteit kunnen zorgen.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra Hoeksche Waard: portefeuillehouder wonen, wethouders Piet Van Leenen en Arie Mol
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode: -Er zijn verbindingen tot stand gebracht tussen maatschappelijke organisaties en lijnorganisatie gemeenten - Eind 2017 wordt een bestuurlijk besluit vanuit gemeenten over doorontwikkeling verwacht.
Successen: - Besluit t.a.v. inzet kwartiermaker is door gemeenten genomen. Moet eind 2017 gaan starten
Aandachtspunten: -
Ijkkpunten: -Opzet nieuwe initiatieven in 6 kernen. -Ondertekening Pact van mijn Hart 2.0 door gemeenten in november 2017. Kerngericht werken is binnen dit Pact de motor.

6) Verkenning effecten woondruk Rotterdam

Partijen verkennen of en onder welke voorwaarden de Hoeksche Waard van betekenis kan zijn om de woningdruk op de Rotterdamse regio te verlichten.

Bestuurlijke trekkers: Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra Hoeksche Waard: portefeuillehouder wonen, wethouder Piet Van Leenen
--

Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
-Onderzoek comanen uitgevoerd. -Resultaten verwerkt in regionale woonvisie -Positieve grondhouding PZH maar nog geen goedkeuring voor het bouwen boven eigen behoefte -Afspraken vervoltraject gemaakt over plusprogramma.
Successen:
-Duidelijke integrale ambitie van HW op wonen
Aandachtspunten:
-Wel positieve grondhouding en vervolgaafspraken gemaakt. -Vanwege mogelijke mobiliteitsproblemen op de N217 is het plusprogramma voor Oud-Beijerland deels nog niet opgenomen op de 3 ha kaart.
Ijpunten:
-Opnemen uitwerking extra woningbouw in gebiedsprogramma oktober 2017 -Opzetten monitor woningbouw Hoeksche Waard: begin 2018 -Vooruitlopend op de resultaten van de monitor voorbereiden juridische procedures: start eind 2017 -Bestuurlijk gesprek R'damse regio: eind 2017

7) De kracht van de kernen

De kernen in de Hoeksche Waard hebben een eigen karakter. Provincie en gemeenten willen de leefbaarheid in de kernen behouden en waar mogelijk versterken. De provincie en gemeenten willen samen met de samenleving komen tot het verhaal van de diverse kernen nu en in de toekomst.

Bestuurlijke trekkers:
Provincie: gedeputeerde Adri Bom-Lemstra Hoeksche Waard: portefeuillehouder Omgevingswet, wethouder Wilko van Tilborg
Belangrijkste ontwikkelingen afgelopen periode:
-Project is gekoppeld aan traject van het opstellen van de omgevingsvisie in de HW. Deze wordt in 2018 opgepakt.
Successen:
-
Aandachtspunten:
-
Ijpunten:
In het kader van de omgevingsvisie wordt eind 2017 een plan van aanpak opgesteld.